Centrum voor Levensvragen

regio Overijssel

Jaarbericht 2022

Voorwoord

Met groot genoegen introduceer ik dit jaarbericht. Sinds 2019 hebben wij als Centrum voor Levensvragen een mooie groei mogen meemaken en onszelf op de kaart in de regio kunnen zetten. Ondanks dat we nog steeds aan het pionieren zijn, is dit toch aardig goed gelukt.

Met dit jaarbericht hoop ik u een stukje inzage te geven in deze ontwikkeling en groei. Zo ontstaat er een levendiger beeld van waar wij allemaal mee bezig zijn en wat wij doen. Dat is in de eerste instantie geestelijke verzorging bieden in de thuissituatie. Met een mooi team van rond de dertig geestelijk verzorgers binnen drie centra voor levensvragen wordt dit mogelijk gemaakt in de regio Overijssel en Flevoland.

De artikelen in dit magazine van de geestelijk verzorger en de cliënt zijn representatieve voorbeelden vanuit de praktijk. Daarnaast participeren wij in diverse netwerken en samenwerkingsverbanden in de regio ten behoeve van onderzoek, samenwerking en verbetering op het gebied van zingeving. U leest hierover meer in de artikelen over ‘Zinsitief’ en ‘Zinvolle wachttijd’.

Ten slotte ben ik ook dankbaar dat wij onder de vlag van stichting Regionaal Zorgnetwerk Zwolle e.o. onze functie kunnen uitdragen. De onderlinge raakvlakken van de netwerken ervaren wij als een waardevolle aanvulling en inspiratie. Fijn dat Ina Kuper (ex-voorzitter bestuur) en onze nieuwe voorzitter Karin Leferink ook aan het woord komen in ons jaarbericht.

Ik wens u veel leesplezier.

Marieke Sportel
Coördinator Centrum voor Levensvragen Overijssel Flevoland

Cvl Overijssel: www.centrumvoorlevensvragenoverijssel.nl
Cvl Flevoland: www.cvl-flevoland.nl
Cvl Salland: www.cvlsalland.nl

Inhoud

Ina Kuper #1
Scheidend voorzitter RZZ
"De RZZ-zorgketens moeten onderdeel worden van één netwerk"

Karin Leferink #2
Nieuwe voorzitter RZZ
"Je moet het dak repareren als de zon schijnt"

Marieke Sportel #3
Coördinator Netwerk Dementie IJssel- en Vechtstromen
Levensvragen over existentiële zingeving

Jasper van der Horst #4
Geestelijk verzorger
“Centrum voor Levensvragen is er voor iedereen”

Franka Bakker #5
Associate lector Hogeschool Windesheim
Zinsitief verheldert en verdiept zingevingsbehoefte

Ans Weiland #6
Cliënt Centrum voor Levensvragen
“Dankzij de prettige afstand, kon ik me makkelijker uiten”

Anita Zandbergen & Aliza Damsma #7, #8
Onderzoekers Hogeschool VIAA
‘Zinvolle Wachttijd’ verbetert toekomstperspectief jongeren

Ina Kuper, scheidend voorzitter RZZ , blikt terug op haar voorzitterschap

“De RZZ-zorgketens moeten onderdeel worden van één netwerk”

Ina Kuper, voorzitter Raad van Bestuur van Isala Ziekenhuis, neemt na zes jaar afscheid als voorzitter van het Regionaal Zorgnetwerk Zwolle. Hier valt het Netwerk Palliatieve Zorg onder samen met het netwerk CVA, Dementie en – sinds dit jaar- het Centrum voor Levensvragen, Overijssel. Ina blikt terug op haar voorzitterschap en de ontwikkelingen binnen het RZZ.

“Onze focus als bestuurders lag in het begin vooral op richting en structuur bieden aan het RZZ. We opereerden op de achtergrond en waren nog weinig zichtbaar. Maar gaandeweg namen we een actievere rol in.

De inhoud van ons werk en het vergroten van onze toegevoegde waarde binnen de zorgketens kwam steeds meer centraal te staan. Dat bracht een verandering teweeg voor de netwerk coördinatoren en zorgprofessionals.

“Als je nader inzoomt zijn er veel overeenkomsten binnen de netwerken.”

Proactieve Zorgplanning

Als je nader inzoomt op de netwerken, zie je veel overeenkomsten in zorgbehoefte en leeftijd van de cliënt of patiënt. De RZZ-netwerken zijn nu nog aparte zorgketens, maar ik denk dat ze op termijn onderdeel moeten worden

van hetzelfde netwerk. De meerwaarde zit dan ook in die verbinding zoeken met elkaar en nog nauwer samenwerken bij overkoepelende thema’s. Neem bijvoorbeeld de Proactieve Zorgplanning. Die is zeer belangrijk voor de Palliatieve zorg, maar ook voor Dementie en misschien ook wel voor TSSMZ.

Signalerende functie

Centrum voor Levensvragen kan een belangrijke signalerende functie hebben. Eenzaamheid is een groeiend probleem in onze samenleving en leidt tot een grotere vraag naar ondersteuning bij levensvragen.

Individuele behoefte

Door deze – en andere zorgthema’s met elkaar te bespreken, kunnen we in een vroeg stadium zorg inzetten en deze beter afstemmen op de individuele behoeften van de patiënt. Het is goed om te merken dat vrijwel alle zorgprofessionals de meerwaarde ervaren van netwerken en elkaar steeds actiever opzoeken. Die ervaringen komen duidelijk aan het licht in de ervaringen die mensen delen in deze jaarberichten.

“Het is belangrijk dat de zorg goed vindbaar is voor ketenpartners en andere stakeholders.”

Betere afspraken

Terugkijkend ben ik dankbaar met alle stappen die gezet zijn. De onderlinge verbinding, het kennis delen en de samenwerking van zorgpartners heeft geleid tot betere afspraken tussen verschillende zorgpartners.

Vindbaar

Ik hoop dat deze positieve lijn verder wordt doorgetrokken, want er valt nog veel winst te behalen. Het is belangrijk dat de zorg goed vindbaar is voor ketenpartners en andere stakeholders. Ik wens alle betrokkenen binnen de netwerken van het RZZ veel succes voor nu en de toekomst.”

Karin Leferink, nieuwe voorzitter RZZ

“Je moet het dak repareren als de zon schijnt.”

Karin Leferink, bestuurder van ouderenzorgorganisatie IJsselheem is sinds 2023 de nieuwe voorzitter van het Regionale Zorgnetwerk Zwolle e.o. (RZZ). De visie op verbinden en slagkracht vergroten wil zij verder doorzetten. “Ik zet veel liever een vlek aan de horizon dan een stip.”

“Toen ik in 1992 begon als verpleegkundige nam ik mijzelf voor dit werk altijd te blijven doen, maar dat is niet gelukt,” vertelt Karin lachend. “Het zit niet in mij om de status quo te accepteren. Ik denk heel vaak: ‘dat kan wel een beetje anders.’ Vanuit die gedachte heb ik mezelf doorontwikkeld tot uiteindelijk bestuurder van IJsselheem. Deze eigenschap kenmerkt mij nog steeds als bestuurder en draag ik uit naar anderen.”

“Een team van professionals vormt een keten om de patiënt en informeert elkaar via één systeem."

Slagkracht

“Ik verzamel graag eigen-wijze mensen om mij heen die nadenken en eigen keuzes durven maken. Daarom is het zo belangrijk elkaar goed te leren kennen. Daarin zit een link met de netwerken. De visie van het RZZ was de afgelopen jaren gericht op waarde toevoegen op de patiënt c.q. cliënt. Gaandeweg ontdekten we parallellen in ons zorgaanbod en werkwijzen, waardoor de focus aangevuld werd met verbinding en slagkracht vergroten. Alles met het doel om waarde toe te blijven voegen aan mensen die onze zorg nodig hebben.”

Ziekte en zingeving

“De zorgketens werken zelfstandig met vaak dezelfde partijen zoals huisartsen, wijkverpleging en ziekenhuis. Netwerk Dementie en TSSMZ zijn gericht op begeleiden, ondersteunen en organiseren van zorg rondom cliënten met een specifieke aandoening. Terwijl het bij Netwerk Palliatieve Zorg en Centrum voor Levensvragen vooral gaat om goede zorg in de laatste levensfase en zingeving van het individu in een bepaalde levensfase.

In al deze netwerken zitten overeenkomsten. Daarom is bijvoorbeeld de inzet van de Proactieve zorgplanning een belangrijke ontwikkeling. Een team van professionals vormt een keten om de patiënt en informeert elkaar via één systeem. Dat maakt de zorg beter en efficiënter voor patiënt en professional en geeft de patiënt meer ruimte voor eigen regie.”

Eigen regie

“Los van de noodzaak, voel ik ook een verlangen bij zorgprofessionals om te verbinden. Daardoor kunnen we gezamenlijk beter inspelen op steeds complexere zorguitdagingen. Binnen IJsselheem zijn we begonnen de zorg anders in te richten toen die noodzaak nog niet zo urgent was. Maar je moet het dak repareren als de zon schijnt, zeg ik altijd tegen mijn collega’s. Als wij vinden dat cliënten en patiënten hun regie moeten behouden, geldt dat voor onszelf natuurlijk ook.”

"Ik zet veel liever een vlek aan de horizon dan een stip."

Vlek

“Daarom zal ik als bestuurder doorgaan op de ingeslagen weg van verbinden en samenwerken. Ik zie deze visie vooral als vertrekpunt en niet zozeer als focus. Ik zet veel liever een vlek aan de horizon dan een stip. Met een stip focus je op een klein en afgebakend doel. Haal je dat niet, dan geeft dat een gevoel van teleurstelling. Een vlek aan de horizon zie ik als een globaal doel dat gaandeweg het proces duidelijker wordt. Dit creëert meer speelruimte voor nieuwe resultaten en biedt anderen de mogelijkheid om aan te haken. Die eigen-wijze werkwijze vind ik belangrijk om in stand te houden.”

Marieke Sportel, coördinator Centrum voor Levensvragen Overijssel Flevoland

“Levensvragen op het gebied van existentiële zingeving”

Sinds 2022 is het Centrum voor Levensvragen Overijssel Flevoland (CvL) onderdeel van het Regionale Zorgnetwerk Zwolle e.o. (RZZ). Coördinator Marieke Sportel vertelt over het ontstaan van het CvL, samenwerkingsprojecten binnen het sociale domein en het belang van geestelijke zorg voor alle leeftijden.

Zelfstandig

In 2019 stelde de overheid subsidie beschikbaar voor geestelijke zorg aan huis. Om tegemoet te komen aan de groeiende vraag is in 2019 het netwerk Geestelijke Verzorging Thuis opgezet, onder de vleugels van het Netwerk Palliatieve Zorg. Deze structuur was nodig om in aanmerking te komen voor subsidie. Die regel verviel eind 2021 en het netwerk ging verder als een zelfstandige club binnen stichting RZZ.

Verandering

Grootste verandering voor de buitenwereld is de nieuwe naam: Centrum voor Levensvragen. Marieke: “Veel mensen associëren ‘Geestelijke Zorg’ met geloof of de Geestelijke Gezondheidszorg. Wij houden ons bezig met zingeving en levensvragen. Daarom past deze naam beter bij wat we doen.

Ik merk dat we elkaar als RZZ-ketens steeds beter weten te vinden. Er is veel overlap in doelgroep en problematiek. Daarom trekken we vaak op met gezamenlijke activiteiten, zoals informatieavonden van het Netwerk Palliatieve Zorg. Hier is meestal ook één van onze geestelijk verzorgers aanwezig, omdat levensvragen inherent zijn aan de laatste levensfase. Dan is het goed om aan te geven wat we kunnen betekenen voor deze mensen.”

Zinsitief

Ons CvL heeft deelgenomen aan het actieonderzoek Zinsitief. Een initiatief van het Lectoraat ‘Goed Leven met Dementie’ van Hogeschool Windesheim. In dit onderzoek werken geestelijk verzorgers, welzijnswerkers en vrijwilligers uit het sociaal domein samen op het gebied van levensvragen. “Welzijnswerkers en vrijwilligers komen vaak als eerste in aanraking met zingevingsvragen van ouderen.

Maar deze vragen worden niet altijd herkend, of welzijnswerkers kunnen er niets mee omdat het niet past binnen het welzijnsaanbod. Binnen het sociaal domein staat praktische zingeving centraal, terwijl het bij geestelijke verzorging draait om existentiële levensvragen. Door kennis met elkaar te delen worden zingevingssignalen eerder herkend en kan een geestelijk verzorger worden ingeschakeld als die behoefte er is.”

Jongeren

Centrum voor Levensvragen richt zich nu (nog) vooral op mensen boven de vijftig en patiënten in de palliatieve fase, omdat deze groepen in aanmerking komen voor subsidie. “Het zou mooi zijn als de leeftijdsgrens voor subsidie ervan af gaat,” stelt Marieke. “Ook mensen jonger dan vijftig worstelen met zingevingsvragen.

Bij jongeren is de behoefte aan mentale zorg groot, maar door de grote wachtlijsten bij de Geestelijke Gezondheidszorg kunnen ze in de tussentijd nergens terecht.” Om deze groep tegemoet te komen, is CvL een half jaar geleden aangehaakt bij het leernetwerk Zinvolle Wachttijd van de Hogeschool VIAA. (zie verderop in dit magazine, red.).

Doel is bij te dragen aan een zingevingsaanbod dat de mentale problematiek onder jongeren verlicht en wachtlijsten verkleint. “We zitten nog in de verkennende fase en zijn op zoek naar andere subsidiestromen, zodat we ook voor deze doelgroep aan de gang kunnen. Levensvragen zijn immers niet leeftijd gebonden. Wij willen er zijn voor iedereen.”

foto: Margreet Vloon

Jasper Horst geestelijk verzorger

“Centrum voor Levensvragen is er voor iedereen”

Centrum voor Levensvragen (CvL) is er voor iedereen die zingevingsvragen wil bespreken met een geestelijk verzorger. Jasper van der Horst is één van hen en vertelt wat zijn werk inhoudt.

“Mijn cliënten zijn vooral ouderen in de laatste levensfase, of mensen die anderszins een moeilijke periode doormaken. Velen voelen de behoefte om de balans op te maken. Terugblikken en betekenis geven aan belangrijke gebeurtenissen, maar ook onderzoeken wat nog haalbaar is in de laatste levensperiode. Een geestelijk verzorger werkt onafhankelijk. Wij stellen geen diagnoses en verwijzen niet door. Dat maakt dat mensen zich vrij voelen om hun verhaal te delen.”

Aanvoelen

“Een ontmoeting bestaat vooral uit veel luisteren en aanvoelen wanneer je moet sturen in het gesprek. Zo krijg je de thema’s scherp die besproken moeten worden. De meeste cliënten hebben voldoende aan twee tot drie gesprekken, sommigen vier of vijf, maar het aantal kan worden uitgebreid als de situatie daar om vraagt.”

Lucht geven

“Het contact met een geestelijk verzorger is vooral bedoeld om mensen lucht te geven in een moeilijke periode. Het gaat niet zozeer om het geven van antwoorden, want die heb ik ook niet. Daar gaan we samen naar op zoek. Soms komt het antwoord gaandeweg, maar niet altijd. En dat is ook oké. Vaak is alleen al het vertellen van een verhaal prettig om meer rust en orde te creëren in het hoofd. Het maakt een zware periode iets lichter.”

Groot netwerk

Jasper is samen met acht geestelijk verzorgers verbonden aan het CvL. “We bestaan uit een team van zzp’ers en vormen een intervisiegroep waar we casussen met elkaar bespreken. Samen zijn we onderdeel van een groot zorg- en welzijnsnetwerk in de regio Zwolle. Cliënten die behoefte hebben aan meer contact en gezamenlijke activiteiten, breng ik bijvoorbeeld in contact met Wijz. Andersom gebeurt ook. Op die manier vergroten we onze zichtbaarheid. Dat is belangrijk, want het CvL is nog vrij nieuw. Meer bekendheid genereren is één van onze belangrijkste doelen.”

Naamswijziging

Wat daarbij kan helpen, is volgens Jasper de recente naamswijziging. “De vroegere naam ‘Geestelijke Verzorging Thuis’ voelde minder goed. De term ‘Geestelijke Zorg’ is verwarrend, omdat het vaak met religie of geestelijke gezondheidszorg wordt geassocieerd. Maar dat geldt niet voor dit netwerk. Wij zijn er voor iedereen ongeacht levensovertuiging of mentale gezondheid. Daarom is Centrum voor Levensvragen een betere benaming. Het dekt exact de lading van wat we doen.”

Franka Bakker, associate Lector,
Lectoraat Goed Leven met Dementie,
Hogeschool Windesheim

Zinsitief verheldert en verdiept zingevingsbehoefte

Hoe herken je als welzijnswerker zingevingsvragen en hoe vertaal je die behoefte in een waardevol aanbod? Die vraag vormde de aanleiding voor het onderzoeksproject Zinsitief, opgezet door het Lectoraat Goed Leven met Dementie. Associate Lector Franka Bakker begeleidde het project.

Werkelijke vraag

WelzijnMensenWerk uit Meppel klopte 3,5 jaar geleden aan bij het Lectoraat – toen nog - 'Innoveren met Ouderen' geheten. Welzijnswerkers werden steeds vaker geconfronteerd met zingevingsvragen en dat zorgde voor een bepaalde handelingsverlegenheid. Signalen werden niet altijd herkend of leidden tot een praktische oplossing die voorbijging aan de werkelijke vraag, waardoor mensen voortijdig afhaakten.

Subsidie

Om de onderzoeksvraag te kunnen omzetten in een gesubsidieerd project waren meer partijen nodig. Welzijnsorganisaties in Dalfsen en Zwolle herkenden deze behoefte en haakten aan, evenals het Centrum voor Levensvragen en onderzoeksstudenten van Windesheim.

Tegelijkertijd kwam vanuit het ZonMw programma 'Zingeving en Geestelijke verzorging' subsidie beschikbaar voor een actieonderzoek. Co-onderzoeksteams met welzijnsprofessionals, een geestelijk verzorger van CvL, studenten, actieonderzoekers en vrijwilligers bespraken

onderzoeksvragen, verzamelden kennis en onderzochten hoe de samenwerking met geestelijk verzorgers en welzijnswerk structureel vorm en inhoud kan krijgen.

Experimenteren

"De bijeenkomsten leverden veel mooie praktische oplossingen op, waarmee we zijn gaan experimenteren in de wijk," stelt Franka. Geestelijk verzorgers sloten aan bij Multi Disciplinaire Overleggen met wijkprofessionals. Er zijn gezamenlijke casusbesprekingen en workshops georganiseerd en gespreksgroepen voor ouderen opgezet. Ook bespraken deelnemers de mogelijkheden voor een beslisstructuur. Wanneer ga je doorverwijzen naar een vrijwilliger, wanneer naar een geestelijk verzorger? Alle lessen en resultaten zijn gebundeld in een folder voor geestelijk verzorgers en een 'Zingenda' voor welzijnswerkers.

Zingenda

Franka: "In de 'Zingenda' wordt in twaalf stappen beschreven hoe welzijnswerkers zingevingsvragen beter kunnen herkennen en hun ondersteuning daarop kunnen afstemmen, evt. in samenwerking met andere professionals zoals geestelijk verzorgers.

Ze gaan dieper in op het vergroten van zingevingsbewustzijn bij professionals, manieren van doorverwijzen tot en met inzicht in de sociale kaart over dit thema. Ook leren ze het belang van zingeving te toetsen bij de werkgever en deze te vertalen naar concrete welzijnsproducten."

Folder

De folder is vooral voor geestelijk verzorgers en geeft informatie over het opstarten én behouden van samenwerkingsverbanden met o.a. welzijnsorganisaties. "Het gaat enerzijds over hoe je samenwerking kan structureren in je eigen organisatie, het opbouwen van een persoonlijk netwerk en tips hoe je samenwerking overdraagbaar kan maken, zodat het niet persoons-afhankelijk is. Het is belangrijk dat geestelijk verzorgers hun diensten delen binnen zorg- en welzijnsorganisaties. Zo worden zingevingssignalen makkelijker herkenbaar en zijn ze te vertalen in een passend aanbod."

Olievlek

Om 'Zingenda' en de folder, goed te implementeren is een nieuwe subsidieaanvraag gedaan voor een VIMP-project (Verspreidings- en Implementatie Impuls) van ZonMw. "Met deze subsidie kunnen we de folder en 'Zingenda' binnen landelijke welzijnsorganisaties en Centra voor Levensvragen onder de aandacht brengen.

We willen inventariseren wie ermee aan de slag wil en welke hulpmiddelen daarvoor nodig zijn. Bij voldoende respons kan het Lectoraat daar een aanbod op ontwikkelen. Het zou mooi zijn als meer partijen enthousiast zijn. Dan kan het belang van zingeving als een olievlek worden verspreid over het land."

Ans Weiland, cliënt Centrum voor Levensvragen

“Dankzij de prettige afstand, kon ik me makkelijker uiten”

Ans Weiland is 88, maar staat nog midden in het leven. Ze woont zelfstandig, geniet van schouwburgbezoekjes en spreekt vaak af met vriendinnen. Toch heeft ze regelmatig last van depressieve gedachtes. Dankzij de gesprekken met Nieske Willems van Centrum voor Levensvragen weet ze hiermee beter om te gaan. “Af en toe ‘nou en’ zeggen, werkt heel relativerend.”

Ans kan terugkijken op een fijn leven. Als dochter van een ingenieur wordt studeren met de paplepel ingegoten en Ans bouwt een carrière op als maatschappelijk werker.

Ze trouwt met haar man en wordt pleegmoeder van een zoon en dochter.
Eind jaren tachtig verhuist het gezin naar een prachtige woning vlak bij het centrum aan van Zwolle.

Het leven spaart haar niet. In 2018 overlijdt haar man en in 2021 moet ze afscheid nemen van haar zoon. Toch hervindt ze zichzelf snel. “Ik voel me relatief gezond en onderneem nog van alles. Ik ontvang veel bezoek en heb goed contact met mijn dochter. Ja, ik heb veel lieve mensen om mij heen. Toch kan ik ineens worden overvallen door depressieve buien.

Dan kom ik thuis na een fijne dag en denk ik; ‘wat heeft het leven nog voor zin’. Ik herken deze gevoelens van mijn vader. Die had dat ook op latere leeftijd. Dus ik vermoed dat erfelijkheid een rol speelt. Toch wilde ik graag weten wat bij mij de oorzaak was en ben ik ermee naar mijn huisarts gegaan.”

Prettige afstand

Die brengt haar in contact met Nieske Willems, geestelijk verzorger van Centrum voor Levensvragen. “We hebben goede gesprekken gevoerd. Ik voelde bij haar een prettige afstand waardoor het makkelijker was om me te uiten. De rem die ik bij anderen soms heb, voelde ik bij haar niet omdat ze verder van me af staat. Een oorzaak voor mijn somberheid heb ik niet gevonden, wel een luisterend oor en tips om ermee om te gaan. Haar belangrijkste tip? ‘Nou en,’ tegen mezelf zeggen op de momenten dat het niet gaat.”

Dat relativeert en stimuleert om moeilijke situaties aan te gaan. Voorheen overlegden mijn man en ik dan met elkaar. Nu sta ik er alleen voor en denk ik; ‘nou en, ik bedenk wel wat.’ Die relativering zorgt ervoor dat ik het ga doen. Het vermindert mijn stress en somberheid.”

Bruiloft

Naarmate ik ouder word, merk ik dat ik sneller gespannen raak. Daardoor kan somberheid en spanning mijn dag bepalen. Binnenkort heb ik een bruiloft en ik zag daar lange tijd best wel tegenop omdat ik geen geschikte jurk meer heb. Als ik daar nu over begin te piekeren, kan ik dat stoppen door ‘nou en’ tegen mezelf te zeggen.

Dat relativeert enorm. ‘Nou en, als ik geen goede jurk heb. Dan zoek ik wel een naaister. Die kan mijn jurk prima vermaken.’ De depressie is niet weg, maar ik heb wel het gevoel dat ik weer verder kan. De gesprekken met Nieske zijn afgerond, maar ik kan haar altijd bellen als ik daaraan behoefte heb. Dat is een fijne gedachte.”

Anita Zandbergen en Aliza Damsma, onderzoekers Lectoraat Zorg en Zingeving VIAA

"Zinvolle Wachttijd verbetert toekomstperspectief jongeren"

Het aantal jongeren op de wachtlijst is sinds Coronatijd fors gestegen. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat die wachttijd zo goed mogelijk wordt ingevuld en jongeren perspectief behouden op hun toekomst? Die vraag was de aanleiding voor het onderzoek 'Zinvolle Wachttijd'. Een initiatief van het Lectoraat Zorg en Zingeving van Hogeschool VIAA. Centrum voor Levensvragen is één van de samenwerkingspartners.

"De wachtlijst voor de jeugd GGZ, kan in sommige gevallen wel oplopen tot een aantal jaar. Met alle gevolgen van dien," stelt onderzoeker en projectleider Aliza Damsma van het Lectoraat Zorg en Zingeving van VIAA. "Dit onderzoek moet helder krijgen waar jongeren behoefte aan hebben in die tussenliggende tijd. Op basis van de uitkomst willen we zoveel mogelijk maatwerk interventies ontwikkelen, zodat jongeren zicht blijven houden op een goede toekomst."

Grondlegger

"Jongeren die op een wachtlijst staan vanwege psychische problemen, worstelen vaak met meerdere problemen. Zingevingsvragen horen daar ook bij," vult collega-onderzoeker Anita Zandbergen aan.

"Denk aan problemen thuis, op school, schulden of een verslaving. Zonder perspectief kan de situatie verslechteren en zorgen voor bijvoorbeeld dakloosheid.

Het lectoraat Zorg en Zingeving van VIAA.
Van links naar rechts: Annemiek de Jonge, Anita Zandbergen, Bart Cusveller, Aliza Damsma, Hanna Klop, Joanne Lassche en Henk Stulp.

"Zinvolle Wachttijd verbetert toekomstperspectief jongeren" (vervolg)

De reguliere gezondheidszorg gaat nog wel eens voorbij aan het thema Zingeving, maar dit onderwerp is de grondlegger van alles in het leven. Daarom was het voor ons van groot belang dit onderzoek op te pakken met zorgpartners uit de eerste en tweede lijn, waaronder Centrum voor Levensvragen."

"Zorgverleners willen graag, maar soms staan regels en afspraken direct contact in de weg."

Startbijeenkomst

'Zinvolle Wachttijd' is gestart met enkele bijeenkomsten. Enkele alleen voor professionals, bedoeld voor kennismaking en verkenning. En een aantal alleen voor jongeren om recht te doen aan hun verhaal. Recent is er ook een gezamenlijke bijeenkomst geweest met professionals en jongeren om te beginnen aan het ontwerpen van die interventie.

Anita: "Er ontstonden mooie gesprekken. Jongeren gaven aan dat ze tijdens hun wachttijd een stuk informatievoorziening mistten zoals een vragenlijst waarop ze hun zorgvraag konden aangeven of een mail van de zorgorganisatie met uitleg over het hulptraject.

Dat die behoefte leeft, was bij veel aanwezige professionals niet bekend. Alleen al door er op die manier over te praten, ontstaat wederzijdse verbinding. Want het is lang niet altijd mogelijk om in te spelen op vragen van jongeren.

Zorgverleners willen graag, maar soms staan regels en afspraken direct contact in de weg. Door dit met elkaar te spreken, ontstaat er meer onderling begrip. Dat is al een belangrijke eerste stap." Aliza: "De uitkomsten nemen we mee naar de ontwerpfase.

We willen één interventie ontwerpen die maatwerk mogelijk maakt en alle al beschikbare interventies bundelt. Dit kan deels digitaal, maar zal ook bestaan uit persoonlijk contact. Bijvoorbeeld iemand die met de jongere zoekt naar zinvolle invulling met behulp van die digitale component."

Holistische visie

Anita: "De samenwerking met Centrum voor Levensvragen is in dit onderzoek voor ons heel belangrijk. Samen met de andere professionals die bij het onderzoek betrokken zijn, borgen ze de holistische visie. Daarin staat heel de mens centraal en dat is bij mentale problematiek zo belangrijk. Elke zorgspecialist behandelt een stukje. Samen vormen ze het grote geheel."

"Elke zorgspecialist behandelt een stukje. Samen vormen ze het grote geheel."

Kompas

Aliza: "Voor ons is het belangrijk dat we die behoefte aan zingeving scherp krijgen en verhalen gaan delen. Daar zit ook een financiële component aan.

Gesprekken met geestelijk verzorgers zijn nu nog alleen subsidiabel voor aanvragers boven de vijftig jaar of voor mensen in de palliatieve levensfase. Maar zingeving is het kompas waarop je vaart.

Daarom is het heel belangrijk dat geestelijke zorg subsidiabel wordt voor iedereen ongeacht leeftijd of gezondheidssituatie. Het feit dat ZonMw de inzet van Centrum voor Levensvragen in dit project mede-financiert, maakt wel duidelijk dat de overheid dit belang ook inziet."

"Jongeren die op een wachtlijst staan vanwege psychische problemen, worstelen vaak met meerdere problemen. Zingevingsvragen horen daar ook bij."

Verbinding

Het onderzoeksproject 'Zinvolle Wachttijd' loopt nog twee jaar. Natuurlijk wordt er gestreefd naar passende interventie(s), maar volgens Aliza is in dit onderzoek het proces minstens zo belangrijk als de uitkomst. "Het gaat ons erom zorgprofessionals met elkaar te verbinden, want de zorg is op dit moment nog te veel versnipperd en solistisch.

Terwijl die verbinding juist zo belangrijk is om gezamenlijke uitdagingen aan te gaan. Daarom is in dit onderzoek ook gekozen voor een leernetwerk. Dat biedt deelnemers de mogelijkheid om wederzijdse kennis te delen en interprofessionele samenwerking te bevorderen."

Stappen zetten

Anita: "Dit project is niet bedoeld om wachtlijst te verkorten. Daarvoor is de problematiek vaak te complex. Wel kan het zo zijn dat jongeren dankzij het aanbod stappen zetten in hun mentale herstel waardoor het daadwerkelijke zorgtraject korter wordt.

Als we dat kunnen realiseren, is dat een heel mooi bijeffect. Maar de verbinding die we nu al zien ontstaan, is sowieso al winst."

Centrum voor Levensvragen

regio Overijssel

© juni 2023, Centrum voor Levensvragen regio Overijssel

Dit jaarbericht is een uitgave van het Centrum voor Levensvragen regio Overijssel, onderdeel van het
Regionaal Zorgnetwerk Zwolle (RZZ).
Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, gedeeld of verspreid zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Centrum voor Levensvragen regio Overijssel
Bezoekadres
Dokter van Deenweg 1
8025 BP Zwolle

Postadres
Postbus 10400
8000 GK Zwolle

https://gvthuisoverijssel.nl/

Tekst- en eindredactie
Yvonne de Haan / www.verhaal-kracht.nl

Vormgeving
Serge Siebelt / www.rootzreclame.nl

Fotografie
Eigen foto's Centrum voor Levensvragen regio Overijssel
Margreet Vloon / https://margreetvloonfotografie.nl